

A „bibói út” 1956-ban

A Nagy Imre-kormány utolsó államminisztere, Bibó István úgy lett a huszadik századi magyar politikatörténet egyik legzseniálisabb, legeredetibb gondolkodója, hogy élete utolsó harminc évében egyetlen írása megjelenését sem engedélyezte az államhatalom. Halálának huszonötödik évfordulója alkalmából '56-os szerepvállalására emlékezünk.

Bibó munkásságának középpontjában az önállóan gondolkodó embert állította

Bibó István tudományos munkásságának középpontjába mindig is az önállóan gondolkodó, tetteiért felelősséggel tartozó, erkölcsös embert helyezte. Az emberre kérdezt rá akkor is, ha jogi, akkor is, ha történeti problémát taglalt, megszállottan kutatva például a Kárpát-medence térségében élő népek kibékíthetetlen ellentéteinek okát, az évszázados sérelmek gyökerét. S ami a leglényesebb a „bibói jelenségben”: semmitmondó álokoskodások helyett ténylegesen megvalósítható, racionális alternatívákat kínált a meglévő, túcatnyi gondok orvoslására. Ha kellett a liberalizmust hívta segítségül, ha kellett a szociáldemokrácia egy-egy tézisének ragadta ki, legfőképpen mégis a keresztény értékrend megújulásában hitt.

Kettős mérce

A huszadik század során meghatározó magyarországi rendszereket vitathatatlanul kettős mércével mérte: mind a Horthy-korszak már-már kasztokat idéző úri reakcióját, mind a munkás-paraszt hatalom eszményképe alatt megbúvó szocialista diktatúrát elítélte. Szerény, ám kétes

megalkuvást nem ismerő magatartása, tántoríthatatlan becsületessége példaértékű lehet napjainkban is minden szabadon gondolkodó, s nem politikai „delibábokat kergető” magyar számára.

Úri középosztálybeli származása ellenére Bibó István egészen fiatalon kitűnt tehetségével és szociális érzékenységével. A szegedi jogtudományi káron végzett ifjú néhány év alatt úgy lett igazságügyi miniszteri titkár, hogy radikális társadalomreformot véleményét egy pillanatra sem rejtette véka alá, ráadásul gyakran emelte fel a hangját a Horthy-rendszer egyre nyilvánvalóbb ellentmondásaira. A második világháború idején a vállalhatatlan nácibarát külpolitika helyett inkább az ön-

kéntes száműzetést választotta: távol a főváros zajától Szegeden és Kolozsvárott vállalt egyetemi tanári állást. 1940-ben házasságot kötött Ravasz László református püspök lányával, Boriskával, akiben élete végéig hűséges társra lelt. Ugyan már '44 tavaszán a formálódó Márciusi Front támogatásával „kihúzta a gyufát”, a Gestapo mégis csak 1944 októberében tartóztatta le „zsidómentés bűne” miatt. Kalandos szabadulása után a Református Teológiai Akadémia piñcéjében bujkált, s ott húzta ki az ostromot is. A háborút követően rövid ideig a belügyminisztérium közigazgatási osztályát vezette, de miután nem sikerült megakadályoznia a sváb családok kitelepítését, gondolkodás

nélkül felmondott, s visszatért az egyetemi katedrára. Alig leplezett szovjetellenes nézetei végett azonban hamar megfosztották címeitől, s a Tudományos Akadémia legfiatalabb tagját egy tollvonással visszaminősítették könyvtárossá...

Szimbolikus mozzanatok

1956. október 23-án „a civil” Bibó István is sodródik a hömpölygő tömeggel, majd végighallgatja a Parlament előtt Nagy Imre akkor még csalódást keltő szavait. Az inkognitóban jelenlevő Bibó ekkor még aligha gondolhatta, hogy az utókor szemében Nagy Imre és Mindszenty József mellett személye a tankokkal levert magyar forradalom szimbolikus alakjává válik. Október 30-án Illyés Gyula és Németh László invitálására már hivatalosan vett részt egykori pártja, a Nemzeti Parasztpárt újjáélesztésében. A megállapodás szerint a délutáni alakuló gyűlésen Bibó is felszólalt volna, csak hogy a gyűlésre induló vezetők autójában pont neki nem jutott hely, s ezért furcsa mód kimaradt. Az egyre forróbb nemzetközi helyzetet viszont jól mutatja, hogy november másodikán Farkas Ferenc mellett már nemigen akaródzik senkinek sem a Nagy Imre-kormányban államminiszteri funkciót vállalni, végül Bibó elfogadja a jelölést.

November 4-én hajnalban beigazolódtak a félelmek, szovjet tankok dübörgésére ébredt a főváros. Bibó István azonnal a Parlamentbe indult, ahol azt a téves információt kapta, hogy Nagy Imre a szovjet követségre ment, s onnan nem tért vissza. Meg volt róla győződve, hogy a forradalom vezetőjét elfogták, s látva Tildy tehetetlenségét nem maradt választása,

egyedül sietett át az amerikai nagykövetségre tájékoztatást kérni a nyugati nagyhatalmak várható lépéseiről.

Magyarok!

Amikor Bibó visszaért az Országház épületébe, a kapuban találkozott Mindszentyvel és titkárával, akik éppen a bíboros autóját várták, hogy visszatérjenek a budai primás palotába. Kérdésükre elmondta, hogy hol járt, s ezzel valószínűleg akaratlanul is ő adta az ötletet, hogy Mindszenty az amerikai nagykövetségen kérjen átmeneti menedékjogot, amely azután tizenöt évre szól. Mivel Bibó továbbra is abban a hitben volt, hogy Nagy Imre „akadályozva van”, és Tildy Zoltánnak is csak a hűlt helyét találta a Parlamentben, egyedüli felelős politikusként nekiállt Magyarok! kezdetű híres nyilatkozata megfogalmazásához. Egyetlen oldalon mesterien foglalta össze a forradalom valódi céljait, a szovjet támadással kialakult helyzetet és az erre adandó lehetséges hazai és külföldi válaszokat. Írása az amerikai, az angol és a francia diplomáciában ugyan – alig véletlenül – különösebb visszhang nélkül maradt, annál hangosabb sikert aratott viszont a világsajtóban. Ezzel azonban még korántsem ért véget Bibó István szerepvállalása az '56-os forradalomban, egészen december elejéig kitartóan kilincselte különböző nagykövetségeken a szabadságharc ügyében. Életveszélyes tevékenységért 1958 júliusában nyújtotta be a számlát az államhatalom: hazaárulás vádjával életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. A halálos ítélettől csak Nehru indiai elnök közbenjárása mentette meg.

SZEGHALMI BALÁZS

Megnyílt! Megnyílt! Eucanuba, Purina, Proplan, Royal Canin tápok

Frakk '96 Kft. A régió legnagyobb kisállat, díszállat és hobbiból tartott állat **ELEDELEK ÉS FELSZERELÉSEK SZAKÁRUHÁZA**

Igényes vásárlóink több mint 2500-féle termékből válogathatnak 160 nm-en. Kutya-, cica-, rágszáló-, madáreldelek és akvarisztikai felszerelések, szakkönyvek árusítása. **MÁR SZOMBATON IS NYITVA (8-12 ÓRÁIG)!**

Frakk '96 Kft.
Szeged, Kálvária sgt. 102. (a Vadaspark megállóhelyénél)
Tel.: 62/494-364 • www.frakk96.hu. Nyitva: h.-p.: 8-17 óráig.

DIGITÁLIS FOTÓ KIOSZK

59 Ft*/10x15 cm kép

*(100 db feletti előhívásnál 54 Ft/kép)

Papírkép AZONNAL!!!

Andiamo Kft. a Szeged Nagyáruház földszintjén

marso gumibroncsban a leg...

Marso Kft. - Szeged, Dorozsmai u. 14.
Tel.: (62)464-306

Hódmezővásárhely, Jókai u. 17.
Tel.: (62)242-820

MOST ELŐSZÖR! Minden hónapban játékra hívjuk a Kalendárium és lapunk olvasóit!

Az újság KÖNYVE

DÉLMAGYARORSZÁG DÉLVILÁG OTTHON VANI

Előfizetőink már nagyon várják! **LEGYEN RÉSZESE ÖN IS 174 000 OLYASÓ ÖRÖMÉNEK, HIRDESSZEN AZ ÚJSÁG KÖNYVÉBEN! HIRDETÉSÉT MÉG LEADHATJA MUNKATÁRSAINKNÁL!**

LAJKÓ ISTVÁNNÉ projektmenedzser
TAKÁCS PÉTER hirdetési képviselő

567-810 v. 30/289-4334 567-848 v. 30/370-4353

KALENDÁRIUM 2005

Élvezze télen is a vezetést!

nokia

téli abroncsok

akár **20%** kedvezménnyel!

Tudta-e? 4db téli abroncs vásárlása még mindig kevesebbe kerül mint a legkisebb töréskár!

Akciónk 2004. október 15-től november 6-ig érvényes

AZ AKCIÓBAN RÉSZTVEVŐ PARTNEREINK:

Hovacs Gumicentrum	6791 Szeged, Dorozsmai út 74.	62/543-035
Veró Kft.	6800 Hódmezővásárhely Szántó K. J. u. 110	62/242-764
Újvárosi Fűtő- és Gumi szerviz	6800 Hódmezővásárhely Szaboszlai u. 14/a	62/231-158

Az ASS Berendezési Rendszerek Bt. felvételt hirdet az alábbi munkakörbe:

1 fő logisztikus

Követelmények: • felsőfokú végzettség • tárgyalóképes német- és angolnyelv-ismeret • beszerzési gyakorlat előny

A jelentkezőkkel szembeni elvárásaink: • számítógépes ismeretek (Word, Excel) • szervezési készség • csapatmunka

Fényképes pályázatát az alábbi címre kérjük eljuttatni: postai úton: ASS Bt. Makó, Rákosi út 4. vagy e-mailen: gaborz@ass.hu

ASS